

VAKAUMUKSEN POLKU MYÖS OHDAKKEINEN

KARI E. TURUNEN (2004)
Tunne-elämä. Atena.

Kari E. Turunen on kirjoittanut toistakymmentä ihmisen ole-
musta, ihmisen arvoitusta käsit-
televää teosta, joista useimmat
olen lukenut. Lähtökohtani tä-
män teoksen arviointiin ja poh-
dintaan ei siis välttämättä ole
otollinen. Haen kirjasta vaiston-
omaisesti esiin kirjoittajan nä-
kökulman muutoksia, katkok-
sia. Huomaan myös ajautuvani
pohtimaan kirjoittajan maail-
maa, miettimään miksi hän hah-
mottaa asiat tällä tapaa. Minun
on siis vaikeata pitää erillään
kirjoittajan aiempien teosten
mieleeni tuottamista mieli- ja
muistikuvista. Kykyä puhtaa-

seen havaintoon on tältä osin
vaurioitunut.

Yllä esittämäni muutaman
lauseen rajaukset viestivät jo
kirjan luonteesta. Siinä pohdi-
taan aistimusten, havaintojen,
ajattelun ja tunne-elämän muo-
dostelmia ja suhteita. Kirjassa
ei mainita, millaiselle kohde-
ryhmälle se on tarkoitettu, ellei
sitten kohderyhmän määritte-
lyksi hyväksytty takakannen lau-
setta ”auttaa selvittämään tun-
teiden ongelmia ja näyttää tietä
oman tunne-elämän kehittämi-
seen”. Ja näinhän se on. Kirja
soveltuu luettavaksi valistuneil-
le aikuisille, jotka ajattelevat
liikkuvasti eivätkä pidä synty-
jen syvien pohtimista vasten-
mielisenä tai tarpeettomana
puuhana.

Kirjassa käsitellään ihmisen
sielunelämän näkökulmasta oi-
keastaan kaikkea mahdollista.
Siinä pohditaan ihmisen ylem-
pää ja alemmaa luonnetta sekä
pahan ongelmaa. Ihmiselämän
voimakkaat perustunteet, hä-
peä, viha, pettymys ja kateus
sekä kiintymys, tuska ja pelko
saavat moniulotteisen, vivah-
teikkaan ja silti jotenkin julis-
tavan tulkintansa. Kirjoittajan
oma käsitys ja vakaumus asiois-
ta kuultaa voimakkaasti näky-
viin ja asiat ja ongelmat tulevat
myös – usein pelottavan helpos-
ti – ratkaistuksi.

Vakaumuksen polun ohdak-
keisuus yleensä lisääntyy va-
kaumuksen voimistuessa, jonka
vuoksi kirjoittajalla on näke-
mystensä puolustamisessa sar-

kaa edessään. Kirjan ominaisuusluonnetta kuvaa mielestäni suhtautumiseni kaksijakoisuus. Arvostan teosta suuresti, toisaalta sen ehdottomuuden vuoksi suhtaudun siihen empien. Kirjoittajan rohkeus on kunnioitettavaa, toisaalta liiallinen rohkeus on houkkamaisuutta. Kirjassa on toisaalta itsestäänselvyyksiä täynnä, toisaalta kirjan ‘totaliteetti’ on erinomaisen lupaava, tunteiden maailman ymmärtämistä täydellistä. Uskonnollisten vertausten käyttö oli taitavaa – ja toisaalta aivan liiallista; vaikka vertaukset rupesivatkin tympeään, saatiin niiden avulla kuitenkin näkyviin ‘tunnepoliittisen olemuksemme’ historiallinen luonne.

RUISLEIVÄN SUOLA?

Keille teos siis soveltuisi luettavaksi? Kirja on pohdiskeleva, jäsentävä, käsitteistöä tarjoava, julistava ja ehdoton. Monipuolisuutensa vuoksi sitä on arvioitava tutkimuksen ja käytännön ulottuvuuksissa, jotka taitavat samalla aika hyvin vastata Aikuiskasvatus-lehden lukijasegmenttejä.

(1) Tunteiden tutkimuksen psykologisten paradigmojen suunnasta teos vaikuttaa ensisi-

jaisesti kiinnittyvän naturalistisen eli tunteiden biologista perustaa painottavien näkemysten varaan. Toissijaisesti teoksessa hyödynnetään tunteiden tutkimuksen yhteisöllistä näkökulmaa painottavaa konstruktivistista paradigmat – vaatimukset ja yllykkeet ovat yhteisösidonnaisia. Keskeisten tunteiden nimeäminen ja niiden olemus jäsennetään mielestäni hyvin, joten tunteiden staattinen rakennekuvaus on mielestäni kohdallaan. Sitä vastoin tunteiden saataminen toistensa yhteyteen – tunnekäyttäytymisen dynamiikka siis – toteutetaan puolivillaisesti. Konkreettisten tapausesimerkkien käyttö samalla tapaa kuin Freud niitä teoksissaan käytti, olisi lisännyt uskottavuutta ja käyttökelpoisuutta.

(2) Aikuiskouluttajan käytännön työtä leimaa hektinen ihmissuhteiden paljous, verkostoituminen ja välittömän tuloksen korostaminen. Arjen paineessa ajattelun näkökulma uhkaa kaventua. Työssä oppien ei opita kaaosteorian perusteita. Myös ihmisen olemuksen, laadun ja luonteen pohdinta jää usein liian vähäiseksi. Vaikka olisi kuinka kiire, eikö maailmasta tule yksiulotteisen har-

maa, jos ainoa huolenaihe on ‘mistä saadaan ruisleivää’. Turusen kirja on ruisleivän suola; se sopii valistuneelle, ennakkoluulottomalle ja ihmisyyden mystiikasta kiinnostuneelle lukijalle pohdittavaksi.

UUTTA TUNTEIDEN KERROKSISUUDESTA

Vaan on vielä kolmas ulottuvuus, jossa kirjan painoarvoa ei ole punnittu. Erityisesti tunteiden voimataloudellinen puoli on ollut tutkimuksellisesti kovin vaikeasti haltuunotettavissa. Tunteiden tutkimus on – psykodynaamista näkökulmaa lukuun ottamatta – kärsinyt yksiulotteisuudesta niin käsitteistöissään kuin ihmiskäsityksissäänkin. Näin ollen tunteiden ajallinen kerrostuminen, jäsentyminen limittäin ja lomittain toisiinsa nähden, on puutteellisesti ymmärretty tutkimuskohde. Turusen teos on rohkea avaus tähän suuntaan, se tarjoaa uusia käsitteellisiä työvälineitä koeteltavaksi; se tarjoaa ihmistieteellisen oivaltamisen näkökulman, joka kannattaa ainakin tuntea.

Juha Varila